

6. KONU

FİİLİMSİLER

KONULAR

İsim-Fiil

Sıfat-Fiil

Zarf-Fiil

T.8.3.9.

Filimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.

1. İsim-fiil eki almış olmasına rağmen zamanla kalıplaşarak bir varlığın veya kavramın adı hâline gelmiş sözcükler vardır. “Arabayı hastanenin girişine çok uzak bir yere bıraktık.” cümlesinde “giriş” sözcüğü isimdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde fiilimsi eki aldığı hâlde kalıplaşarak bir varlığı veya kavramı karşılayan sözcük yoktur?

- A) Çocuklar artık eskisi kadar uçurtma uçurmuyorlar.
B) Her akşam aynı saatte bütün aile yemek yedik.
C) Sabah erkenden duvara çivi çakmak, saygısızlıktır.
D) Hava durumu, tüm Ege’de yağış olduğunu söyledi.

2. İsim-fiiller, fiillere getirilen “-ma / -me, -mak / -mek, -ış / -iş / -uş / -üş” ekleriyle yapılır. Bu ekler fiillere gelerek onları cümle içinde “isim” yapar.

Örneğin “Yollarda buzlanma olduğu için araçlar çok yavaş ilerliyordu.” cümlesinde “buzlan-(mak)” fiili “-ma” isim-fiil eki alarak isim olmuştur.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim-fiil eki alan sözcük yoktur?

- A) Havaların soğumasıyla hastaların sayısı arttı.
B) Kaldırımlarda araçlardan dolayı yürüyemiyoruz.
C) Her sabah komşumuz erkenden yürüyüşe çıkar.
D) Kitap okuma konusunda kardeşimin üstüne kimse yoktur.

3. İsim-fiil eki “-ma, -me” ile çekimli fiildeki olumsuzluk eki “-ma, -me” birbiriyle karıştırılmamalıdır.

Bu açıklamaya göre,

- I. Sokağa çıktık, kar atıştırmaya başladı.
II. Koşma, sana yetişemiyorum.
III. Yeme konusunda ipin ucunu kaçırma.
IV. Bakma güldüğüme, canım sıkkın aslında.

cümlelerinin hangisinde hem olumsuzluk eki alan çekimli eylem hem de isim-fiil kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

4. İsim-fiiller, fiillere getirilen “-ma / -me, -mak / -mek, -ış / -iş / -uş / -üş” ekleriyle yapılır.

Buna göre,

- I. Gülme komşuna, gelir başına.
II. Çocuğun gülmesi çok güzeldi.
III. Konuşma yapmak için yerinden kalktı.
IV. Bu konuyu benimle konuşma.

cümlelerinin hangilerinde isim-fiil vardır?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) III ve IV

5. İsim-fiil eki almış olmasına rağmen zamanla kalıplaşarak bir varlığın veya kavramın adı hâline gelmiş sözcükler vardır. Bunlar fiilimsi olarak kabul edilmezler.

(1) Çok sayıda alıcı ve satıcının bulunduğu, ürünlerin birbirine benzediği ve onlara ilişkin tüm bilginin anında tüm tüketiciler tarafından erişilebilir durumda olduğu e-ticaret seçenekleri, artık hemen herkesin kullandığı sıradan bir alışveriş yöntemi hâline geldi. (2) Buna ek olarak internetten yapılan alışverişlerde olduğu gibi, yüz yüze alışverişlerde de artık daha yaygın olarak kullanılan banka kredi kartları satın alma davranışını başka bir açıdan daha etkiliyor. (3) Yapılan çalışmalara göre, paranın fiziki olarak kullanıldığı alışverişlerde ödeme yapmanın acısı, kartlı alışverişlerde olduğundan daha fazla. (4) Buna göre ödemeye kartla yapınca cebimizden çıkan parayı hissetmiyoruz dolayısıyla acısını da!

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde açıklamaya uygun bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

6. Aşağıdaki dizelerin hangisinde diğerlerinden daha fazla isim-fiil örneği vardır?

- A) Ah günüm yetse görmeye seni
Seni övmeye gücüm yetse
B) Yetsin demir çağının beyliği
Yeni bir gün başlıyor demek
C) Ona bir kitap vereceğim
Rahatını kaçırmak için
D) Dipteki ölülerin fısıfısı
Konuşmalarını dinledim

7. Şu hâline bak da utan
Ne okuma bilirsin ne sayı
Ne üstünde var ne başında
Ne midende ne kursağında
Bari gel de görgünü arttır
Medeniyet öğren ayı
Yemek masası nedir, peçete nedir
Çatal bıçak nedir gör
Giymek şart değil ya
Ayakkabı gör, gömlek gör

Melih Cevdet Anday

Bu dizelerde isim-fiil eki almış kaç sözcük vardır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

8. Bir eylem “-me, -iş, -mek” eklerini alarak bir eylemin adını karşılayabilir. Örneğin: “Serap, kitap okuyor.” cümlesinde “okuyor” eylemi şimdiki zaman kipi ve üçüncü tekil kişi ile çekimlenerek çekimli fiil iken “Serap, kitap okumak istiyor.” cümlesinde ise “okumak” fiili “-mek” eki ile çekimlenerek bir eylemin adını karşılamıştır ve isim-fiil olmuştur.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim-fiil örneği söz konusudur?

- A) Günlerden bir gün II. Mahmut’un tahtta oturduğu 1823 yılında, İstanbul Limanı’na yanaşan bir gemiden indirilen yükler arasında bir de zürafa vardır.
B) Hikâye daha ilk sayfadan itibaren beni o kadar kendi dünyasına çekti ki bir oturuşta nasıl bittiğini anlamadım.
C) Zar zor geçinen öykü kahramanımızın duydukları karşısında dünyası başına yıkılır.
D) Öykünün başında Marmara Denizi’nin rıhtımında yolcular için toplanan insanlar, kendi aralarında konuşuyordu.

1. Duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlelerin yapısı ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve tonlama gibi özelliklerini belirtmek üzere noktalama işaretleri kullanılır.

Bu cümlede kullanılan fiilimsi türü aşağıdaki cümlelerin hangisinde yoktur?

- A) Montaigne'nin kendine dönük, söyleşi havasında, gelişigüzel yazılmış duygusu uyandıran; Bacon'ın ise nesnel, özlü, betimleyici denemeler yazmaya çalıştığı söylenmektedir.
- B) Türlü açılardan farklılıklar gösterse de her dilde deyim vardır. Üslup güzelliği, anlatım gücü, kavram zenginliği bakımından çok önemli bir dil hazinesidir deyimler.
- C) Bir filmi rastgele izlemenin çeşitli yararları var: İzlediğiniz film tükenmiyor; daima farklı, ilginç, şaşırtıcı şeylerle karşılaşıyor sizi. Üzüntüler, beklentiler, umutlar...
- D) Batı'da en yaygın edebî türlerden biri olan anı türünün Türk edebiyatında bir edebî tür olarak gelişmesi Tanzimat Dönemi'nde başlamıştır.

2.

Fiilimsi eki almasına rağmen bir varlığın adını karşılayacak şekilde kullanılan sözcüklere kalıcı isim adı verilir.

Buna göre aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi, fiilimsi eki aldığı hâlde kalıcı isim olmuştur?

- A) Işık yoğunluğunun düşük olduğu koşullarda, gözün içine daha fazla ışık girebilmesi için göz bebekleri büyür.
- B) Sıcaklık ortalama hareket enerjisinin bir ölçüsü olduğu için bu durum yükselen havanın sıcaklığının da düşmesi anlamına gelir.
- C) Bilimsel çalışmalar, 100'ün üzerinde genin vücut yapısını belirlemede etkin rol oynadığını gösteriyor.
- D) Sıkıştırma yöntemi sırasında ürünlerin dişe doğru bir şekilde yerleştirilmesi gerekmektedir. Bu işlem, dişlerin sabit kalmasını sağlar. Unutmayın, bakımı yanlış yapılan dişlerde kaplama düşmesi gözlenir.
3. İsim-fiil ya da sıfat-fiil eki alarak zamanla bir varlık, yer ya da durum adını karşılayacak şekilde kullanılan sözcüklere "kalıcı isim" adı verilir. Bunlar, kalıplaşarak bir varlığın veya kavramın adı hâline geldiği için fiilimsi olarak kabul edilmez. Kalıcı isim olan sözcükler, "-ma" olumsuzluk ekini almaz.

Aşağıda fiillerin, fiilimsi ve kalıcı isim kullanımına ait örneklerin hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

	Fiil	Fiilimsi	Kalıcı İsim
A)	Ekmek	Tarlaları ekmek için köyün yolunu tuttum.	Fırından taptaze ekmekler aldım.
B)	Danışma	Öğretmenlerime sınav sürecinin nasıl olması gerektiğini danışmaya gittim.	Hastanın durumuyla ilgili merak ettiklerinizi danışmaya sorabilirsiniz.
C)	Havalandırma	Sınıfı havalandırmak için pencereleri açtım.	Odayı havalandırma zamanı gelmedi mi?
D)	Yağış	Yağmurun yağışını izlerken uyuyakalmışım.	Hafta sonu yağışlar azalacakmış.

4. “-mek, -ma, -iş” isim-fiil eklerini almış olan bazı sözcükler, zamanla kalıplaşarak bir varlığın veya kavramın adı hâline gelirler. Bu sözcükler, fiilimsi olarak kabul edilmez. Örneğin “Gaz ocağına çakmak eklemişler.” cümlesindeki “çakmak” sözcüğü bir aletin ismi olduğu için fiilimsi değil, kalıcı isimdir. “Tahtaya çivi çakmak istemiyorum.” cümlesinde ise “çakmak” sözcüğü fiilin adı olduğu için fiilimsidir.

Buna göre Tokat türküsüne ait,

I	II	III	IV
Başındaki yazmayı da Sarıya mı boyadın Neden sararıp soldun da Sevdaya mı uğradın	Tokat’tan mı geliyon da Yâr sen Almuslu musun Ben sana varacağım da Söyle Almuslu musun	İçliğimin yakası da Sıra sıra nakış yâr Kurban olam boyuna da O ne biçim bakış yâr	Yola yolladım seni de Yollar yormasın seni Hızır elinden tutsun da Bana yollasın seni

dörtlüklerinden hangisinde kalıcı isim örneği söz konusudur?

- A) I B) II C) III D) IV

5.

?	Elimdeki eski kitapları satmaya hiç niyetim yok.
?	Eski kitapları açık artırmada satabilir çok para kazanabilirsin.
?	Niyetim yok, dedim, üstelik hiç düşünmem gerekiyor.
?	Eski kitaplar değerlidir, bunları korumalıyız.
?	Sen bir tane koruma al yanına kitaplar için çünkü güldürüyorsun beni.
?	Neden gülmeye çalışıyorsun, bu benim tercihim.
?	Onu kızdırma, satmıyorum, diyor işte.

Hasan, Metin ve Kerem’in arasında geçen konuşmada kişilerin konuşmaları ile ilgili şunlar bilinmektedir:

- Hasan’ın sözlerinde isim-fiil örnekleri söz konusudur.
- Metin’in sözlerinde ne kalıcı isim ne de fiilimsi örneği vardır.
- Kerem’in sözlerinde ise kalıcı isim örnekleri söz konusudur.

Bu bilgilere göre, öğrencilerin konuşmaları doğru şekilde sıralandığında konuşma sırasıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kerem, Hasan’dan önce ya da Hasan’dan sonra konuşmuştur.
B) Hasan’dan sonra sürekli olarak söz alan Metin’dir.
C) Metin, Hasan’dan sonra Kerem’den önce konuşma yapmıştır.
D) Hasan, Kerem’den sonra söz alıp konuşma yapmıştır.

1. Bazı sözcükler, sıfat-fiil eklerini alarak fiilimsi özelliğini kaybeder ve kalıcı isim olur.

Örneğin “Doğal gaz olan yerlerde yakacak sıkıntısı sona erdi.” cümlesinde “yakacak” sözcüğüne olumsuzluk eki getirerek onu “yakmayacak” şekline getiremeyiz. Bu nedenle sözcük eylem anlamını yitirmiş, kalıcı isim olmuştur.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisinde fiilimsi özelliğini yitirmiş bir sözcük vardır?

- A) Güler yüzün çözemeyeceği hiçbir mesele yoktur.
- B) Bir açacak bulup şu kalemi ders başlamadan açmalıyım.
- C) Gecenin bu saatinde sokakta telaşla yürüyen biri vardı.
- D) Yağmur sabaha kadar hiç durmadan aynı şiddette yağdı.

2. “Sararmış yapraklar her tarafı kaplamış.” cümlesinde “sarar-” fiili “-mış” sıfat-fiil ekini almıştır. Görüldüğü gibi “sararmış” sözcüğü “yapraklar”ı anlamca tamamlamıştır. Yani sıfat görevinde kullanılmıştır. Dolayısıyla “sararmış” sözcüğü sıfat-fiildir.

Buna göre aşağıdaki atasözlerinin hangisinde sıfat-fiil eki alan sözcük yoktur?

- A) Bir baş soğan bir kazanı kokutur.
- B) Bal olan yerde sinek de olur.
- C) Olmayacak duaya âmin denmez.
- D) Görünen köy kılavuz istemez.

3. “-mez, -ar, -dik, -ecek, -miş” ekleri hem sıfat-fiil eki hem de kip eki olarak kullanılabilir.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisinde her iki cümlede de sıfat-fiil vardır?

- A) (I) Akacak kanın önüne geçemezsin.
(II) Bu su sabaha kadar akacak.
- B) (I) Dönülmez bir yola girdim.
(II) Bu yoldan yürüyerek dönülmez.
- C) (I) Bozulmuş arabayla yola devam etti.
(II) Bulaşık makinesi dün akşam bozulmuş.
- D) (I) Söyledikleri bana inanılmaz geldi.
(II) İnanılmaz doğa güzellikleri gördük.

4. Sıfat-fiiller niteledikleri isim düştüğünde onun yerine geçerek bir isim gibi kullanılır yani adlaşır. Sıfat-fiiller adlaşmış olsa bile fiilimsi sayılır.

Örneğin “Veren el, alan elden üstündür.” atasözündeki “veren” ve “alan” sözcükleri sıfat-fiildir ancak “Gelen, gideni arar.” atasözündeki “gelen” ve “giden” sözcüklerinin yanlarındaki adlar düştüğünden artık adlaşmış sıfat-fiil olur.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki atasözlerinin hangisinde sıfat-fiil, adlaşmış sıfat-fiil değildir?

- A) Eğilen baş kesilmez.
- B) Gelene git denilmez.
- C) Hamama giren terler.
- D) Acele yürüyen yolda kalır.

5. Bir varlığın özelliğini veren, “-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş” eklerini alan fiilimsilere “sıfat-fiil” denir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük sıfat-fiil değildir?

- A) Dişlerdeki çürükler, çürük bakteriler nedeniyle ağız içindeki şekerin farklı asitlere dönüşmesi sonucu oluşuyor.
- B) Bugün kullandığımız haberleşme tekniklerinin temeli, eski çağlardaki insanların kayalara çizdiği figürlü mesajlara dayanır.
- C) Günümüz bilgi saklama ve depolama teknolojilerindeki son gelişmelerden biri olan tablet bilgisayarlar; tek bir üniteye birleşmiş ekran, devre ve bataryadan oluşur.
- D) Deniz canlıları içinde gözle görülebiyecek büyüklükteki en ilkel hayvan grupları arasında süngerler gelir.

6. Sıfat-fiiller, iki farklı görevde kullanılır. Sıfat-fiiller; sıfat tamlaması içinde yer alırsa sıfat görevinde, sıfat tamlaması oluşturmadan tek başına ya da çekim eki alarak bir varlığı karşılırsa adlaşmış sıfat-fiil görevinde kullanılmış olur.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.
- B) Altın tasın, kan kusana faydası olmaz!
- C) Akacak kan damarda durmaz.
- D) Akara kokara bakma, çuvala girene bak.

7. I. Çöllerde yılmadan yüzlerce kilometre yol katedebilen develer, artık yok olmaya başlayan yaygın inanışın aksine hörgüçlerinde su depolamazlar.
- II. Karbon ayak izi; karbondioksit cinsinden ölçülen, üretilen sera gazı miktarı açısından insan faaliyetlerinin çevreye verdiği zararın ölçüsüdür.
- III. Bazı insanları neyin daha zeki yaptığı, tüm zamanların cevabı en merak edilen sorularından biri.
- IV. Spor yapmak yeni öğrenilen bilginin uzun süreli belleğe kaydedilmesine yardımcı oluyor.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangilerinde eşit sayıda sıfat-fiil söz konusudur?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve IV
D) III ve IV

8. “-mez, -ar, -dik, -ecek, -miş” eklerinin olduğu sözcük; yüklemde yer alırsa çekimli fiil, fiilimside yer alırsa “sıfat-fiil” olur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde bu eklerden birini alan sözcük farklı görevde kullanılmıştır?

- A) İnsanlar bilinmez bir yolculuğun sonuna doğru mu gidiyor?
- B) Onu biz, Ankara’da tanıdık öğrencilik günlerimizde.
- C) Onlar, eskiden kalmış bu test kitaplarını ne yap-sın?
- D) Açılır kapıdan girince bir daha arkana bakmadan dosdoğru yürü.

1. Nihal, sıfat-fiiller konusunu pekiştirmek için öğretmenin dağıttığı çalışma sorularına aşağıdaki şekilde cevap vermiştir:

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

	Sorular	Cevaplar
1.	Yüklemine sıfat-fiil olan bir cümle yazın.	Yaşamda mutlu olanlar, içten ve samimi dil kullananlardır.
2.	"-acak" eki alan sözcüğü hem çekimli fiil olarak hem de sıfat-fiil olarak kullanın.	Evde yiyecek kalmadığından ben de kuru ekmek yiyeceğim.
3.	Sıfat-fiilin adlaştırmış sıfat-fiil olarak kullanıldığı bir cümle yazın.	At, yedi günde; hayırsız insan, yediği günde unuttur.
4.	Sıfat-fiil eki alan sözcüğün kalıcı isim olarak kullanıldığı bir cümle yazın.	Gazozu açmak için bakkaldan açacak almıştım.

Nihal'in cevaplarından ilk ikisinde hata olduğunu gören öğretmen, Nihal'i uyarmış ve ondan hatalarını bulup düzeltmesini istemiştir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Nihal'in hatasını düzeltmek için yeniden yazdığı cümlelerdir?

- A) (1) En doğru karar, bu işin Metin Usta'ya yaptırılmasıdır.
(2) Aşı pişiren yağdır ama maharet ustanın ayarındadır.
- B) (1) Rafta içecek su kalmayınca kime ne satacağım?
(2) Ağustosta gölge kovan, zemheride karnın ovar.
- C) (1) Ağır kazan, geç kaynar.
(2) Anası ölen hanım olur, babası ölen bey olur.
- D) (1) Bu adam, benim ortaokuldan beri huyunu suyunu bildiğim biridir.
(2) Arı, bal yapacak çiçeği ne zaman bulacak?

2.

Sıfat-fiiller, bir ismin önüne gelerek onu niteler ya da belirtir. Sıfat-fiiller, sıfattan farklı olarak fiil kök ya da gövdelerine getirilen belirli eklerle türetilir ve fiil anlamı taşır. Örneğin, "Kırık dolabı yaptırdık." cümlesindeki "kırık" sözcüğü "dolap" sözcüğünü nitelediği için sıfattır ancak "Kırılan dolabı yaptırmadık." cümlesindeki "kırılan" sözcüğü dolap ismini nitelediği ve fiil anlamını koruduğu için sıfat-fiildir.

Buna göre,

Ben, hep acı içinde yaşayan bir adamım! Bu sıkıntı, âdeta kendimi bildiğim anda başladı. Belki daha dört yaşında yoktum. O gün bugündür yaptığım değil, sadece düşündüğüm kötülüklerin bile vicdanımda tutuşturduğu sonsuz cehennem sıkıntıları içinde kıvranıyorum. Beni üzen şeylerin hiçbirini unutmadım. Anılarım, sanki yalnız hüznün için yapılmış. Evet, acaba dört yaşında var mıydım? Ondan önce hiçbir şey bilmiyorum. Bilinç, başımıza yakmayan bir yıldırım gibi nasıl düşer?

metninde kaç tane sıfat-fiil kullanılmıştır?

A) 4

B) 5

C) 6

D) 7

3. Aşağıdaki kartların arkasında sıfat-fiiller ile ilgili bilgiler, önünde de bu bilgilere ait örnek cümleler yazılıdır.

Bir cümlede birden fazla sıfat-fiil olabilir.

Sıfat-fiiller, sıfat görevinde kullanılabilir.

Sıfat-fiil ekini alan sözcükler, kalıcı isim olarak kullanılabilir.

“-mış” ekini alan sözcük, çekimli fiil olarak kullanılmıştır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bu kartların simetrik olarak yukarıdan aşağıya doğru çevrilmiş şeklidir?

A)

Çağlayan dibinde gül arayan, gülsüz kalır.

Saçı ağarmış insan, ne dertler içindedir.

Bakacağın yüzü üzme, üzeceğin yüze de bakma.

Bıçağı kestiren kendi suyu, insanı sevdiren kendi huyu.

B)

Bilinmedik aş, ya karın ağrıtır ya baş.

Bir gözün gördüğü, bir göze hayır etmez.

Özü iyi olanın sözü de iyi olurmuş.

Bir deli kuyuya taş atınca kırk akıllı çıkaramamış.

C)

İyi yazar, son sözü asla söylemez.

Baba, oğluna bir bağ bağışlamış ama vermemiş oğul babaya.

Bir yerim diyenden bir de yemem diyenden kork.

Bostana dadanan eşeğin kuyruğu, kulağı olmaz.

D)

İyi okur, iyi kitaptan anlar.

Biri bilmeyen, bini hiç bilmez.

Boş duranı Allah da sevmez kulu da.

İnsanın olmuştan kaçarı yok, ölmüşten korkusu çok.

4. Aşağıdaki dizelerin hangisinde sıfat-fiil kullanılmamıştır?

- A) Üstüme camlarını hep simsiyah diyor
Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.
- B) Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi.
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
- C) Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.
- D) Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında,
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.

5. (I) Dörtnala koşan bir atın, toynak adı verilen tırnaklarını yere vururken çıkardığı sesi düşünün. (II) Yetişkin bir atın toynakları, vücudunun büyüklüğüne nispeten epey küçük sayılabilir. (III) Bu güçlü sesi çıkarmayı başaran küçük toynaklar, yeryüzündeki en sağlam biyolojik malzemelerdendir. (IV) Ayrıca atların toynakları, ilerleyen bir çatlağı önleyebilmek üzere koruyucu bir nitelikte yaratılmıştır.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde sıfat-fiile yer verilmemiştir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

1. • Kaynayan kazan kapak tutmaz.
• Gün doğmadan neler doğar.
• Baş sallamakla kavuk eskimez.

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden “kaynayan” bir ismi nitelediği için sıfat-fiil, “doğmadan” zaman bildirdiği için zarf-fiil, “sallamak” ise bir eylemin adı olduğu için isim-fiildir.

Bu açıklamalara göre aşağıdaki atasözlerinin hangisinde fiilimsi yoktur?

- A) Peynir ekmek, hazır yemek.
B) Her inişin bir yokuşu var.
C) Atılan ok geri gelmez.
D) Çay geçerken at değiştirilmez.

2. (I) Spor yapmak vücudumuzu çalıştırır, güçlendirir, dinç ve sağlıklı olmamızı sağlar. (II) Tıpkı vücudumuz gibi beynimiz de düzenli çalıştırılmaya gereksinim duyar. (III) Bunu bolca kitap okuyarak, bulmaca ve bilmece çözerek yapabilirsiniz. (IV) Ayrıca zekâ, matematik ve mantık sorularını çözerken eğlenceli egzersizler yaparsınız.

Bu metinde numaralanmış cümlelerdeki fiilimsiler ile ilgili aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede birden çok isim-fiil yer almaktadır.
B) II. cümlede durum eki almış bir isim-fiil vardır.
C) III. cümledeki fiilimsiler zarf-fiil ve isim-fiildir.
D) IV. cümlede sadece bir fiilimsi bulunmaktadır.

3. I. Gözlüğünü burnunun ucuna kaydırıp kocasına hayran hayran baktı kadın. (Zarf-fiil)
II. Eşek, sırtında eyerinden başka bir şeyi olmayan attan yardım ister. (Sıfat-fiil)
III. Ne mutlu size ama hep türkü söylemek olmaz, kışın da oynayın biraz. (İsim-fiil)
IV. Üst komşu her akşam caminin avlusundaki çeşmeden su getirmeye gidiyor. (İsim-fiil)

Numaralanmış cümlelerdeki altı çizili fiilimsilerden hangisinin türü yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

4. Zarf-fiiller; eylemlerden türeyen, olumsuzluk eki alabilen ve cümleleri zaman veya durum yönüyle tamamlayan sözcüklerdir.

“Hava kararınca sokaklar tenhalaştı.” cümlesindeki “kararınca” sözcüğü “karar-(mak)” eylemine “-ınca” eki getirilerek yüklemi zaman yönüyle tamamlamıştır.

Buna göre aşağıdaki cümlelerden hangisinde zarf-fiil yüklemi zaman yönüyle tamamlamamıştır?

- A) Fotoğraflara baktıkça gözleri doluyordu.
B) Akşam olunca içini hüznün kaplar oldu.
C) Ders çalışırken seslerden rahatsız oluyor.
D) Aklına geleni düşünmeden söylüyor.

5. Baharda çağlayan bulanık sular
Durmadan kendini taşlara çalar
Eşinden ayrılmış bir geyik meler
Dağlar sada verir, iniler durur

Bu dizelerdeki fiilimsilerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. dizede “çağlayan” sözcüğü bir adı nitelediği için sıfat-fiildir.
B) II. dizede “durmadan” sözcüğü yüklemi durum yönüyle belirtmiştir.
C) III. dizede “ayrılmış” sözcüğü bir sıfat grubunda yer almış sıfat-fiildir.
D) IV. dizede “iniler durur” sözü zarf-fiil türünde bir ikilemedir.

6. Zarf-fiiller, bir eylemin zamanı ve durumunu veren fiilimsilerdir. Örneğin, “Bu adam, köpekten kaçarak kurtuldu.” cümlesinde “kaçmak” fiili “-arak” ekini alarak çekimli fiil olma özelliğini kaybettiği ve bir fiilin durumunu anlattığı için zarf-fiildir.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf-fiil kullanılmamıştır?

- A) Ben, böyle nöbeti ne askerde tuttum ne de bebek büyütürken.
B) Ama her şeyin yapayının üretildiği bir çağda odun kömüründen hâlâ vazgeçemiyoruz.
C) Bursa’nın ormanlarla kaplı dağlarının arasından kıvrımlar yaparak ilerler.
D) 2 liradan sattığı domatesin marketlerdeki fiyatının 15-20 lira olduğuna da hayıflanmadan duramıyorlar.

7. Bir kâğıt üzerine iğne yardımı ile yazılabilen, alfabedeki harflerin, sayıların, parmaklarının altından geçen “harfleri” kolaylıkla hissetmelerini sağladığı için, görme engellilerin hem okumayı hem de yazmayı öğrenmesini kolaylaştırdı. Eğitim aldığı okulda daha sonraları öğretmenlik de yapan Braille, geliştirdiği alfabeye uygun olarak yazılan ilk kitap, 1827 yılında basıldı.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi zarf-fiildir?

- A) I B) II C) III D) IV

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı türden bir fiilimsi kullanılmıştır?

- A) Karanlık çökünce bozacinın uzaktan gür sesi duyuldu.
B) İki katlı ahşap evlerini satarak başka mahalleye taşındılar.
C) Kardeşim, soğuktan kızarmış burnuyla çok şirin görünüyordu.
D) Babaannem, ihtiyaçları küçük bir kâğıda yazıp bize uzattı.

9. “Çocuklar güle oynaya evlerine gittiler.” cümlesinde “güle oynaya” fiilimsi grubu yüklemi durum yönünden tamamlamıştır.

Aşağıdaki fiilimsilerin hangisi bir eylemi durum yönünden tamamlamamıştır?

- A) İstanbul’a varır varmaz beni ara.
B) Koşa koşa arkadaşlarının yanına gitti.
C) Yalvarırcasına affedilmesini istiyordu.
D) Fotoğraflara bakarak eskileri hatırlıyordu.

1. Aşağıdaki tabloda sıfat-fiil, adlaşmış sıfat-fiil görevinde kullanılmışsa cümlelerin olduğu bölümün üzerini kırmızıya, sıfat görevinde kullanılmışsa maviye; zarf-fiil cümleye zaman anlamı katmışsa yeşile, durum anlamı katmışsa kahverengiye boyayın.

Buraya gelenleri biz nereden tanıyoruz?	Çocuklar, bağıra çağıra top oynuyorlardı.	Sorunları aşan insanlar, geleceğe emin adım atar.
İnsan, gelecek günlere hazırlık yapmalıdır.	Barajlar dolunca biraz daha rahatladık.	Bahçeye kuyu açarak hazırlıklara başladık.
Sınava iyi hazırlanıp güzel bir lise kazanacağım.	Okuduklarını bir arkadaşınla paylaşabilirsin.	Arkadaşlarla akşam olmadan eve döndük.

Buna göre, tablonun boyanmış hâli aşağıdakilerden hangisi olur?

2. Fiilimsiler, yan cümle oluşturarak birden fazla cümleyi tek bir cümle hâline getirebilir. Örneğin “Dün bizimkiler, maç yapıyordu. Ortalık birden karardı. Gök gürmeye başladı.” cümleleri “Dün bizimkiler, maç yaparken ortalık birden kararınca gök gürmeye başladı.” biçiminde tek bir cümle hâline getirilirken “Maç yapıyordu.” fiili “maç yaparken” zarf-fiiline, “karardı” fiili “kararınca” zarf-fiiline dönüşerek bu cümle tek bir cümle hâline dönüşür.

Bu bilgidен hareketle aşağıdaki numaralanmış cümleler fiilimsi ekleriyle tek bir cümle hâline getirilmiştir.

	Cümleler	Birleştirilmiş Şekil
I	Ve biz, daha sonra amca yatmaya çekildi. Büyük ikramiye ile ilgili aramızda uzun uzun konuştuk.	Ve biz, daha sonra amca yatmaya çekilince büyük ikramiye ile ilgili aramızda uzun uzun konuştuk.
II	Artık annesi de ısrar ediyordu. Ben, son bir umutla arkadaşşıma baktım.	Artık annesi de ısrar ederken ben, son bir umutla, arkadaşşıma baktım.
III	Yaşlı adam, beni beklemiyordu. Birden beni karşısında görünce şaşkına döndü.	Beni beklemeyen yaşlı adam, birden beni karşısında görünce şaşkına döndü.
IV	Dostlara, insanlara seni sordum. Düşmanım kimlermiş öğrendim.	Dostlara ve insanlara seni sora sora düşmanlarımların kim olduğunu öğrendim.

Buna göre, numaralanmış cümlelerden hangisi farklı bir fiilimsi ekiyle tek bir cümle hâline getirilmiştir?

A) I

B) II

C) III

D) IV

3. **Tanım:** Bir yargının yapılma zamanını, durumunu ve gerekçesini veren fiilimsilere “zarf-fiil” denir.

Zarf-Fiil Ekleri				
-ip	-erek	-a	-dıkça	-ince
-maksızın	-esiye	-r ... - mez	-alı	-dığı için
-casına	-dğından	-madan	-ken	-dğında

DİKKAT ! 1

- “ınca” zarf-fiil eki, fiillere eklenirse zarf-fiildir; isimlere eklenirse zarf-fiil değildir.

Örnek

“Çok kurnazsın kendi aklınca beni kandırıcak.”

DİKKAT ! 2

- “-ken” zarf-fiil eki, fiillere eklenirse zarf-fiildir; isimlere eklenirse zarf-fiil değildir.

Örnek

“Babam, çocukken bu atölyede çalışmış.”

Bu açıklamalara göre,

I	II	III
Ara istasyonları kederli küskün Çevresinin kaderini yansıtır Gecelerin ayazında gelip geçen trenler İnsanın yüreğini biraz olsun ısıtır	Bu ıssız, gölgesiz yolun sonunda Gördüğün bir tümsek, Anadolu’nda İstiklâl uğrunda, namus yolunda Can veren Mehmed’in yattığı yerdir	Tüneyip acımanın saçaklarına Miskin sevilere bitlenmez Kanadından çok pençesine güvenir
Çok zaman ölümü düşündürür İnsana küçük istasyonların hâli Garip yolcuları titrer öksürür Telgraf tellerinde kuşlar misali Mustafa İlhan Geçer	Bu tümsek, koparken büyük zelzele Son vatan parçası geçerken ele Mehmed’in düşmanı boğduğu sele Mübarek kanını kattığı yerdir. Necmettin Halil Onan	Barış taklaları süzölmeler Gagalarda zeytin dalı Güvercin dediğin uyanık olmalı Tüyler duman duman öfkeden Yanıp tutuşmalı gözbebekleri Sevgiden tıpr tıpr bir yürek Özgürlüğünce dövüşken Rıfat Ilgaz

numaralanmış şiirlerin zarf-fiil sayıları aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	1	2	4
B)	2	6	2
C)	2	6	4
D)	1	2	2

1. Fiilimsiler; eylem gibi çekimlenmeyen ama olumsuzluk ekini (-me /-ma) alabilen sözcüklerdir. “Her akşam babasının geliş saatinde pencereden onun yolunu gözledi.” cümlesinde “geliş” sözcüğüne olumsuzluk eki getirilebilir ancak sözcük fiiller gibi çekimlenemez.

Bu açıklamaya göre,

Sıradan olmayan, az rastlanan, ilginç olaylar (I) okuyucunun her zaman ilgisini çeker. Gazeteciliğin önemli bir ilkesi (II) olan “Bir köpek bir insanı (III) ısıtır” bu haber olmaz ancak bir insan bir köpeği ısıtır bu haber olur.” sözü habercilikte (IV) şaşırtıcı ve ilginç olayların önemini vurgulamıştır.

metnindeki numaralanmış altı çizili sözcüklerden hangisi fiilimsidir?

- A) I B) II C) III D) IV

2. Fiilimsiler fiilden türeyen ancak fiilin bütün özelliklerini göstermeyen sözcüklerdir.

Buna göre,

- I. Emrah der ki düştüm dile
II. Bülbül figan eder dile
III. Güzel sevmek bir sarp kale
IV. Ya alınır ya alınmaz

dizelerinin hangisinde fiilimsi vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

3. • Sonbaharın gelmesiyle havaların sıcaklıkları düşmeye başladı.
• Ağaçların yaprakları yavaş yavaş sararıp döküldü.
• Hırkalar, yağmurluklar ve şemsiyeler saklandığı yerden çıkarıldı.
• Sıcakta yaşayabilen kuşlar, havalar soğudukça sıcak yerlere göç etti.

Bu cümlelerdeki fiilimsiler ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bütün cümlelerde fiilimsi olan sözcükler vardır.
B) Cümlelerin ikisinde birden çok fiilimsi kullanılmıştır.
C) Zarf-fiil sadece bir cümlede yer almaktadır.
D) Adları niteleyen fiilimsi türüne iki cümlede rastlanmaktadır.

4. Fiilimsiler, fiil kök veya gövdelerinden belirli eklerle türetilen fakat fiil özelliğini yitirerek cümlede isim, sıfat, zarf görevleriyle kullanılan kelimelerdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde birden çok fiilimsi yoktur?

- A) Dansçıların en sık yaptığı hareketlerden biri kendi çevrelerinde dönmektir.
B) Dansçılar, dans ederken sıçrama hareketleri de yapar.
C) Dansçı, dönme hızını artırmak için kollarını birbirine yaklaştırır.
D) Dansı oluşturan hareketler genellikle bir bütünlük içindedir.